

Slovenski dom

Štev. 129

V Ljubljani, v torek, 8. junija 1943-XXI

Leto VIII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Vojno poročilo št. 1108

Potopitev nasprotnikove podmornice na Sredozemskem morju 15 letal uničenih

Italijansko uradno vojno poročilo št. 1108

Na Sredozemskem morju so edine kr. mornarice potopile nasprotnikovo podmornico.

Nasprotnikova večmotorna letala so bombardirala Mesino, Reggio v Calabriji ter druge manjše kraje ob Sicilijskem prelivu. Naši lovci so to letalsko skupino zapletli v boj ter zbili 4 štirimotornike. Peti je tresel na tla, ker so ga zadeli strelji protiletalskega topništva. Pantellerija je tudi večeraj bila cilj ponovnih letalskih napadov, med katerimi je po zaslugi lovcev in obrambnega topništva bilo uničenih 7 letal.

V boju z nemškimi lovci je nasprotnik izgubil še dva bombnika južno od Sicilije (ter eno letalo vrste Spitfire nad otokom Linosa (Lampedusa)).

Do zdaj ugotovljene izgube med prebivalstvom v pokrajini Reggio Calabria zaradi letalskih napadov, ki jih omenja današnje uradno vojno poročilo, znašajo 50 mrtvih in 7 ranjenih. Število izgub v Messini še ni točno ugotovljeno.

Uspešen letalski napad na industrijsko središče Gorki Sovjetski napadi ob Kubanu in Ilmenskem jezeru zavrtni — Mnogo zadetkov na tovarniške predele mesta Gorki — V dveh dneh so Sovjeti izgubili 83 letal — Letalski napad na Eastburne

Hitlerjev glavni stan, 8. junija. Nemško vrhovno poveljstvo je večeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Sovjetski napadi ob kubanskem mostišču in južno od Ilmenskega jezera so bili uspešno zavrtni.

Preteklo noč so ponovno napadli močni oddelki bojnih letal industrijske naprave mesta Gorki. Ob dobri preglednosti so bili doseženi številni zadetki v polno na tovarniških napravah tega pomembnega oborožitelne središča. Pogrešamo eno letalo.

Letalstvo je potopilo pred kavkaško obalo dva sovjetska brza čolna in enega lovca na podmornice.

V dneh 5. in 6. junija je bilo na vzhodnem bojišču uničenih 83 sovjetskih letal.

Nemška brza letala so večeraj v nizkem poletu z vidnim uspehom napadla za vojno važne

cilje južnoangleškega pristanišča mesta Eastbourne.

Berlin, 8. junija, s. O napadu velikih skupin nemških bojnih letal na delavnice Molotov v Gorki v pretekli noči, o katerem govori večerajšnje uradno nemško vojno poročilo, so se izvedle naslednje podrobnosti. Malo pred polnočjo so nemški bombniki metali bombe vseh vrst na cilje, ki so jih raketle razsvetljevale, tako da so bili prav lepo vidni. Vreme je bilo tako, da so letala zlahka našla smer. Razne delavnice za sestavo oklepnikov so bile hudo zadete. Pri tem napadu je bilo mogoče ugotoviti tudi škodo na delavnicah oklepnikov, ki so bile zadete pri prejšnjih dveh napadih. Požari so do kraja uničili dve veliki delavnici, mnoge bombe pa so hudo razdejale druge industrijske naprave in zgradbe. Večeraj podnevi in v noči na 7. junij so nemška letala spet napadala sovjetsko zaledje, zlasti še prometne zveze, ki vodijo k srednjemu in južnemu bojišču.

Nemčija je pripravljena na vse možnosti in presenčenja

Razlaga h govoru nemških ministrov za orožje in propagando

Berlin, 8. junija, s. Vojaske dopisnik DNB-ja razpravlja o nedavnih govorih ministrov Speera in Götterbela ter pravi, da sta dala izčrpen pregled o nemški vojaški sili. Obseg te sile dovoljuje trditve, da je Nemčija pripravljena ne le na obrambo, temveč tudi na napad. Sicer, nadaljuje vojaški dopisnik, nemške poročevalske agencije, pa se bodo zaloge Nemčije in Italije pokazale v vsej svoji pomembnosti, brž ko bodo Angleži in Amerikanci poskušali odpreti novo bojišče na obrobju Evrope, če bi Sovjeti začeli z veliko poletno ofenzivo, ali pa če bi sovražnik začel z obema navedenima možnostima skupaj. Očitno je, da nemško stališče ob vsaki teh podmen ne bi moglo biti drugačno kakor obrambno. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da je Hitler pri izvajanju svojih strateških načrtov že večkrat pokazal, da zna upoštevati tudi presenečenja in da je danes, kakor je bila v preteklosti, nemška vojaška sila takšna, da lahko začne z retni, ki utegnejo vse nasprotnikove načrte postaviti na glavo. V tej zvezi se vojaški dopisnik DNB-ja omejuje na opazko, da je povečanje in izboljšanje v izdelavi oklepnih vozil in letal, kakor je to napovedal minister Speer, značilno, kajti tega orožja ni moči smatrati prvenstveno kot obrambno orožje.

Berlin, 8. junija, s. Ministra Speer in Götterbela sta z govoroma v športni palači natančno opredelila položaj. Prvi kolikor se tiče oboroževalne industrije, s katero so v tesni zvezi tudi vse vojne okoliščine, drugi pa je navedel tudi odmeve, ki jih vzbujajo dogodki s front na domačem bojišču in obratno. To pravijo večerajšnji večerni listi, ki se še vedno na dolgo in široko bavijo s sobotnimi prireditvami. Pri tem razčenjujejo posamezne dele v govorih ministrov in izrekajo nekatere sodbe, ki jih v zvezi z besedami Speera in Götterbela stvarnost v celoti potrjuje.

»Deutsche Allgemeine Zeitung« pravi, da so bile prvič objavljene številke o nemški vojni izdelavi, in zatrjuje, da so te številke najzgovornejši dokaz za to, kaj znore narod, ki je planil pokonec na klic svojega voditelja in odločno zbira vse sile za dosego cilja, ki je zanj življenjskega pomena. »Za danes«, nadaljuje list, »je ves veličastni uspeh v kolonijah in kakovosti orožja, s katerim nemške oborožene sile lahko razpolagajo, jutri pa bo prišlo do odločilne zmage, ki bo poplačala vse napore delavskih množic in množic bojevnikov.« »Berliner

Pod pritiskom angloameriških in sovjetskih oblasti je perzijska vlada bila prisiljena izdati sklep, po katerem se mora dati oblastem na razpolago 75% novega letnega pridelka.

Vladar prisostvuje razdelitvi nagrad italijanske akademije

Rim, 8. junija, s. V izvršeni navzočnosti vel. Kralja in Cesarja je bila večeraj v dvorani Julija Cesarja na Kapitolu glavna skupščina Kraljeve italijanske akademije, na kateri so bile razdeljene kraljeve nagrade za leto 1943-XXI. Vladar, kate-rega so sprejeli tajnik stranke Scorza, predsednik Akademije Italije Federzoni in guverner Rima Borghese, je bil sprejet v dvorani s toplo manifestacijo. Ob Kralju in Cesarju so sedeli ministri za narodno vzgojo Biggini, podtajnik v predsedništvu ministrskega sveta Rossi, zastopnika senata in zbornice fašistov in korporacij, senator Salvi in narodni svetnik Paolucci.

Predsednik Akademije Federzoni je vel. Kralja in Cesarja takole nagovoril:

Prepričani smo, da je v tako hudi preizkušnji, kakršna je ta, ki se vsiljuje danes našemu narodu, prva dolžnost vsakogar, vestno izpolnjevanje obveznosti do države in da Italijan, kadar nima in ne more imeti več časti, da brani domovino z orožjem, mora služiti domovini s svojim delom in zlasti s silami svojega duha. Potrebno je, da miselno in umetniško delo v strašni krizi, ki teži vse izraze in pridobitve omike, ne trpi v Italiji najmanjše ustavitve. Zaradi tega je na nas, da si prizadevamo dati zgled in pobudo. Ta namen se zreali tudi v današnji skupščini z običajno evčenostjo in na najbolj slavnem kraju sveta. Tudi to pot je navzočno Vaše Visočanstvo, sire, da razglasi imeni

dveh odličnih znanstvenikov, katere je akademija smatrala za vredna kraljevih nagrad, ustanovljenih od Vasega blagopokojnega očeta in ki ste jih Vi ohranili ter podpirali. Glede na vse to, kar je bilo storjenega in kar se dela, lahko ob tej slovesni priliki rečemo, da so se akademska dela v tem letu nadaljevala in se nadaljujejo s plodnim uspehom.

Naša ustanova je imela 47 zborovanj, na katerih je bilo 27 znanstvenih poročil ter je bilo odobrenih 32 spomenic in 52 znanstvenih obravnav. Utrpeli smo nekaj bolečih izgub med letom: izgubo odličnega kiparja Angela Zanellia in izgubo slavnega fizika in matematika ter znanstvenega zgodovinarja Roberta Marcolonga, oba akademika Italije. Zapustila sta nas tudi Pietro Fedele, odlični raziskovalec srednjega veka in nepozabni romanist, Guido Mazzoni, humanistični pesnik in filolog italijanske književnosti, najvrednejši dedič čiste Carduccijeve tradicije.

Vsa naša pričetna dela so se razvijala, vsa naša študijska središča so izvajala svoje programe in nastali sta dve novi središči: Zavod za primitivne omike in Zavod za daimatinske študije. Posebno zanimiv je bil tudi letos ciklus predavanj o arabski kulturi, katere je prirejalo študijsko središče za Blizni vzhod. Posebej je treba omeniti med nedavnimi izdajami akademije tri nove zvezke, katere je izdalo središče za italijanske Vzhodno Afriko. Te pobude znova potrjujejo večna neodpravljliva vprašanja naše duhovne in politične ekspanzije. Splošna razstava akademskih publikacij je nudila mogočne dokaze o udejstvovanju akademije, katerega ne poznamo še vsi zadošči. Tako je Kraljeva italijanska akademija izpolnila nalogo, ki ji jo je naložil Duce.

Sire, medtem ko narod v skrajni fazi hude preizkušnje prenaša z moško odločnostjo trpljenje, žrtve, uničevanja in groznje, ki naj bi po mislih sovražnika uklonile narod, da bi sprejel mir brez časti, vam obnavljajo zastopniki znanosti, kulture in umetnosti dokaze svoje goreče vere in brezmejnne vdanosti. Italija ne more zgrešiti v omiki poslanstva, katero ji je podelila visoka stopnja, katero ima po odgovornosti v splošni skupnosti narodov. Zaman skušajo z uničevanjem spomenikov izbrisati te naše pravice tisti, ki so zadnji prišli v zgodovino, zaman skušajo zadušiti krali bodočnosti naših ljudi, ki so vedno bili in vedno bodo sposobni za nepričakovane prepore in za čudovite razmahe. Italija bo znala vztrajati ter bo spet sestavljala, sire, eno samo vojsko s svojimi junaki na kopnem, na morju in v zraku, da se bo zmagovalo izpolnila njena usoda.

Po besedah predsednika akademije, ki so jih navzoči viharno odobraval, je akademik Orestano, tajnik razreda za moralne in zgodovinske znanosti, prebral poročilo komisije glede nagrade tega razreda, ki je bila podeljena Erminiju Troilu, ki je med najbolj cenjenimi in učenimi mojstri italijanske filozofske misli in je spisal okrog 50 razprav in raznih študij. Akademik Giorgani, tajnik razreda za fizikalne in matematične ter naravoslovne vede je nato prebral poročilo o dodelitvi kraljeve nagrade za kemijo prof. Giulio Natti, modernemu raziskovalcu širokih razgledov in nenavadne podkovanosti, sposobnemu reševanju najtežjih teoretičnih vprašanj in uporabljanja tehnološkega napredka. Prof. Natta se je med drugim znatno udeleževal v izdelovanju sintetičnega kavčuka. Tega v Italiji že redno izdelujejo, odkar se je končala doba raziskovanj in preizkušenj, katere so italijanski kemiji omogočile, da se je uvrstila v nekaj letih med največje tuje industrije.

Po razglasitvi zmagovalcev, ki so dobili kraljeve nagrade, je akademik Orestano govoril o pojmu stvarnosti. Govornik je obširno opredelil pojam stvarnosti, pripominjajoč, da je ta pojam danes v krizi in da iz te krize lahko nastanejo največje duhovne zmede in največji moralni neredi v naši dobi. Nato je očrtal vse kritike, katerim je bil pojam stvarnosti podvržen v raznih filozofijah do modernih kritik pred Kantom in njem. Aka-

demik Orestano je izvajal, da je pojam stvarnosti najbolj pereč in dramatični pojam, katerega mora življenje samo reševati nepretrgoma in pozitivno. Zaključil je svoja izvajanja, zatrjujoč, da so duhovi danes bolj kakor za usodo gmočnih dobrin in fizičnega življenja v strahu za usodo najdragocejših človeških vrednot, poetičnih in verskih ter moralnih vrednot, ki so absolutna obogatitev življenja.

Zborovanje se je zaključilo z govorom akademika Orestana, nakar je tajnik stranke zapovedal pozdrav Kralju in Cesarju. Na trgu pred Kapitolom je občinstvo toplo pozdravljalo vladarja, ko je zapuščal akademijo.

Podtajnik stranke na obisku v Cataniji

Catania, 8. junija, s. Sem je dopotoval podtajnik stranke Cucco. Sprejel ga je zvezni tajnik z dostojanstveniki. Potem je odšel na obisk v bolnišnici sv. Marte in Rdečega križa, zadeti po zadnjih letalskih napadih. Podtajnik stranke se je pogovarjal z bolniki ter je vsem povedal besede ljubeče vzajemnosti, ki jo do njih čuti fašistovska stranka.

Dogodki v Argentini

Buenos Aires, 8. junija, s. Uradno poročajo, da je nova Ramirezova vlada sestavljena takole: zunanje zadeve — podadmiral Storni, notranje zadeve — polkovnik Gilbert, finance — admiral Galinder, prosveta — polkovnik Anahua, vojska — general Farrell, mornarica — podadmiral Benito Suciro, kmetijstvo — general Masón, javna dela — general Julio Sarmiento.

Turški list o neednosti med zavezniki

Carigrad, 8. jun. s. Politični urednik lista »Džumhuriyet« razpravlja o položaju tako imenovanih združenih narodov in ugotavlja, da so še daleč od tiste tesne povezanosti, ki je v vojnih časih neogibno potrebna. Njihova strem-ljenja so tako različna, da svet ne bo imel nikoli trajnega mira, dokler bodo vsi težili po vrhovni oblasti nad svetom. Rusko-poljski spor, nadaljuje pisec, je še vedno odprt in kaže, da v kratkem času še ne bo prišlo do zadovoljive rešitve. Odnosaji Sovjetske zveze do Združenih držav so vzlic nasprotnim zatrdilom anglosaške propagande še vedno nekam skrivnostni. Raz-pust kominterne ni prepričal nikogar. Tudi diplomatsko nastopanje združenih narodov se zdi neenotno in usmerjeno bolj ko kdaj k ciljem, ki so vse prej kakor dosegljivi, kakor je na primer namen, odtrgati Italijo od Nem-čije. Ta naklep je žalostno pogorel.

Kako si zamišljajo vzgojo nemške mladine po vojni

Lizbona, 8. junija, s. Ameriški listi pišejo o govoru, ki ga je imel podpredsednik Združenih držav Wallace o tem, kakšna bo morala biti vzgoja nemške mladine po vojni. Wallace seveda meni, da bodo vojno dobili Anglosaksonci; zato je treba veljavo njegovih besedi preeniti le kot željo, ki bo pač morala ostati neizpolnjena. Vendar pa njegove besede jasno kažejo, kaj bi se pripetilo svetu, če bi Angleži, Amerikanci in Sovjeti zmagali. Wallace je dejal, da bodo po vojni zavezniški narodi morali v Nemčiji urediti pouk nemške mladine tako, da bodo odpravljene vsi narodnosocialistični nauki. Ne smejo znova zagrešiti hudo zmotno po pretekli svetovni vojni, ko niso nemške mladine vzgajali v demokratskem duhu. Zdaj bi bilo treba skrbeti za to, da bi najbolj plemenita čustva mladine, kakor ljubezen do domovine, obramba lastnih pravnih in tvarnih koristi, obramba svobode in neodvisnosti, omike ter izročil otopena v pouku, ki bi se opiral na načela demokratskega nauka pod spretnim vodstvom Londona in Washingtona. Podpredsednik je zaključil svoj govor z običajno lažjo glede krivca vojne, in z grozljivo, da bodo vsi, ki so zagrešili zločine, kaznovani.

Vesti 3. junija

Finski maršal Mannerheim je povišal polkovnika Eino Jarvienna v generalnega majorja in kapitana Erero Rahola in Svante Sudmanna v kontreadmirala. To je prvi primer, da ima finska vojna mornarica kontreadmirala.

Ameriško vojno ministrstvo sporoča, da je umrl na Alaski major Kermit Roosevelt, sin bivšega predsednika Teodorja Roosevelta. Vzrok njegove smrti ni znan, pa tudi ne, kaj je mož delal na Alaski.

V Kairu se opazajo posledice obnovitve odnošajev med Egiptom in Sovjetsko Rusijo. Sovjetski agenti, ki so se do zdaj vzdrževali propagande, so že pričeli delovati. V več tovarnah so imeli sestanke, kjer so vabili delavce k ustanovitvi komunističnih celic in k zbiranju fonda za »rdeči odpor«.

meltjivjo: »Obsojen na 3 leta in 6 mesecev zapor, ker je odtegnil običajni porabi usnje ter se tako izkazal nevrednega, da bi bil vojak v vrstah fašistične stranke.«

Podassi Eugenio, fašist iz Arga (Aleksandrija), rojen 1911, bogat zasebnik, s člove utemeljivjo: »Odpuščen mu je bila po amnestiji kriv-da, da je nezakonito trgoval z zlato valuto in se s tem izkazal nevrednega, da bi bil vojak v vrstah fašistovske stranke.«

Izključitve iz fašistovske stranke zaradi neprimerne vedenja v vojnem času

Rim, 8. junija, s. Tajnik fašistične stranke je po členu 31. statuta izdal naslednje disciplinarne ukrepe:

Izključeni so bili iz stranke: Telch Mario, načelnik oddelka v ministrstvu za menjavo in valute, z naslednjo utemeljitvijo: »Nenadno je spremenil način življenja, začel zahajati v razkošne lokale ter igralnice ter s tem očito kazal, da si je nezakonito pridobil denar in da se ne zaveda dolžnosti, ki jih ima v sedanjem trenutku fašist. Imel je pri svojem protifašističnem vedenju kakor običajno prijateljske stike s policijsko interniranimi človekom, katerega je podpiral s svojim židovskim delovanjem ter takšne posle tudi sam opravljal, pri tem pa si služil velike dobičke.«

Giuliani Giovanni, stavbenik, z utemeljitvijo: »Zakopal je v zemljo znatne količine (150 stotov) železa in se s tem izkazal za izdajalca stvari, ki se zanj bori fašistovska revolucija.«

Iz fašistovske stranke so bili izključeni: Salerno Guido, geometer, z utemeljitvijo: »Lastna uprava ga je prestavila s področja, ki je podvrženo letalskim napadom, in sicer zato, ker je navedel neresnične zdravstvene razloge, v resnici pa je imel le ta namen, da bi se izognil nevarnosti.«

Signorelli Cesare, politični tajnik iz Caltignaga Novara, z utemeljitvijo: »Ni imel nobene-ga močnega čuta za italijanstvo in je pozabil, kako Angleži ravnaajo z našimi ujetniki ter skupino ujetnikov pogostil iz lastnih zalog v prostorih Dopolavora.«

Bocelli Pietro, fašist iz Modene, roj. 1893, trafikant, s tole utemeljitvijo: »Obsojen na 5 me-

secev in 10 dni zapor, ker je odtegnil redni potrošnji znatne količine žita ter se s tem izkazal za nevrednega, da bi bil vojak v fašistovskih vrstah.«

Bragaglia Giuseppe, fašist v Frosinonu, rojen 1. 1917., z utemeljitvijo: »Obsojen na 6 mesecev zapor, ker je odtegnil redni potrošnji meso ter se tako izkazal nevrednega, da bi bil vojak v fašistovskih vrstah.«

Carletti Albino, oče Stefana, fašist iz Gandina Bergama, roj. 1905, hišni posestnik, z utemeljitvijo: »Poslan v koncentracijsko taborišče, ker je hudo kršil stroga določila o porabi živil v vojnem času ter tako postal nevreden vojaka v fašistovskih vrstah.«

Coppola Vincenzo, fašist iz Torre Annunziata, Napoli, rojen 1901, delavec, z naslednjo utemeljitvijo: »Posebno sodišče za zaščito države ga je obsodilo na 5 let zapor in na denarno globo 6000 lir, trajno izgubo častnih pravic, ker je redni potrošnji stalno odtegoval živila.«

Difronzo Francesco, fašist iz Triggiana v Bariju, rojen 1903, šofer, z naslednjo utemeljitvijo: »Obsojen na 6 mesecev zapor, ker se je pregrešil proti določilom glede prehrane ter se tako izkazal nevrednega, da bi bil vojak v fašistovskih vrstah.«

Parmeggiani Raffaele, fašist iz Codogora (Ferrara), rojen 1908, mesar, z utemeljitvijo: »Poslan v koncentracijsko taborišče, ker je kršil določila glede prehrane v vojnem času ter s tem postal nevreden, da bi bil vojak v fašistovskih vrstah.«

Petrati Arnaldo Admondo, fašist iz Codogna (Milano), rojen 1. 1908., trgovec, z naslednjo ute-

Dober zgled ljubljanskega mestnega poglavarstva

Ljubljancem ni treba pripovedovati, kako zelo skrbi merodajna oblast za dobavo predmetov vsakdanje potrebe prebivalstvu, saj so se imeli že čisto priliko prepričati, da se ne opušča nobena priložnost, kako bi se pokrajini in mestu preskrbeli racionalno in neracionalno živila, važna za preživljanje ljudstva. Temu namenu je oblast posvetila že mnogo naporov in žrtvovala velike vloge ter je razen tega še naložila milijone in milijone v rezerve, da zagotovi prebivalstvu v primerem času vse, kar je potrebno tudi za daljše razdobje. Večina prebivalstva ne more delati večjih nakupov, zato odobrava skrb oblasti, ki nakupuje velike množine živil in drugih potrebščin ter jih potem prodaja na drobno po nizki ceni prebivalstvu.

Nedavno smo čitali, da si je živilski urad preskrbel velike količine drva proti takojšnjemu plačilu, da bi Ljubljancem preskrbel kurivo za vse leto. Na mestni pristavi in v drugih skladiščih živilskega urada je sedaj shranjenih več kakor sto tisoč stotov suhih drv, ki predstavljajo vrednost mnogo milijonov. Ako bo ljudstvo odlašalo in čakalo zime ter šele takrat nakupovalo drva, se slabo zaveda svojih dolžnosti do skupnosti ter postopa v nasprotju s svojo koristjo.

Drva leže na odprtem prostoru in z letnim časom ter z vremenom nastopa poslabšanje blaga, tako da bodo drva kasneje nižje kakovosti in bodo imela manj kalorij. Zato je popolnoma razumljiv poziv mestnega magistrata prebivalstvu, naj si čimprej nakupi drva in si jih preskrbi na temelju nakaznic, kajti, čeprav so skladišča polna, ni niti prostora niti denarja za nove nakupe.

Javnost bo spoznala, da je edino pametno čimprej nakupiti drva in tako omogočiti mestni občini, da si napravi nove zaloge, ki bi popolnoma onemogočile kako kasnejše pomanjkanje goriva v Ljubljani.

Kakor zgoraj omenjeno, večina prebivalstva ne razpolaga s sredstvi za nakup celotne letne količine, dočim mestna občina drv ne more oddajati na kredit. Delavcem in zasebnikom ter javnim nameščencem v resnici ni mogoče kupiti naenkrat vse celotne količine. To dejstvo je mestna občina upoštevala in je vsem svojim nameščencem, tako uradnikom kakor delavcem, omogočila preskrbo celotne količine, t. j. do 31. marca 1944. Mestni magistrat je v gotovini plačal 40.000 stotov lesa, ki ga potrebujejo njegovi nameščenci, ter jim odlej dovoljuje obročno plačilo z odtrgovanjem mesečnega zneska.

S to ureditvijo, ki bo zelo v korist osebju mestne občine, je slednja znova dokazala voljo za olajšanje težko nameščencem ter je dala dober zgled tudi drugim oblastem, pisarnam, zavodom in tvežkam, ki bi lahko na podoben način pomagali svojim nameščencem in jim

omogočili nakup drv. Ako bodo omenjeni uradi, zavodi in podjetja sledili temu zgledu, bo v bodoče razdelitev drv zelo olajšana.

Tudi Visoki komisariat in Maloželzniska družba, ki je sedaj postala last mestne občine, dobavljata svojim nameščencem drva na omejen način.

Ta poziv velja seveda tudi zasebnikom, ki si naj čimprej preskrbe drva, ki so suha in jih na željo kupca dostavi živilski urad na dom. Nakup drv za več mesecev skupaj je najboljša zagotovila, da jih pozimi ne bo manjkalo. Obenem je treba naglasiti veliko razumevanje Visokega komisariata Ekse. Emilia Grazioli, poveljstva gozdne milice, prevoja in drugih oblasti ter korporacij za to, da bi bila Ljubljana vedno dobro oskrbljena z racionalnim blagom, z drvi in drugimi neobhodnimi življenjskimi potrebščinami.

Naša javnost dobro razume, da je nakup o pravem času čim previdnosti in brezskrbnosti za jutrišnji dan.

Slovenski komunizem se ni nič spremenil

Požig cerkve Sv. Duha nad Planino pri Rakeku

Ljubljana, 7. junija.

»Slovenski komunisti so zdaj izrazilo nacionalno gibanje.« Slovenski komunisti se ne bodo borili proti nobeni vrednoti in zahtevi slovenskega ljudstva. Komunisti so najidealnejši borci za naše pravice. Komunisti se ne bore proti veri in Cerkvam. Krščanski socialisti so se ločili od razbojnikov, ker že od vsega začetka obsodijo nasilje, umore, požige cerkve, pobijanje duhovnikov in katoličanov.

Tako in podobno vpije ljubljanska levičarska in zločinec prijazna propaganda po razpustu kominterne. Najbolj vneti so pri njej tako imenovani sredinarji, zlasti tisti, ki bi radi veljali za najboljše Slovence in celo za najboljše katoličane. Svoje prijatelje v gozdu, za katere se neizprosnoma bliža dan končnega obračuna, bi radi rešili s tem, da hočejo javnosti dokazovati, da je kriv tisti, ki je bil ubit, ne pa tisti, ki je ubijal. Da bi obrnili pozornost od razkrinkanih Kočebov, Vidmarjev in drugih svojih miselnih in idejnih krdelnih pajdašev, tulijo proti vsem, ki so se proti komunistični revoluciji tako ali tako borili. Organizirajo gonjo proti tistim, ki so se postavili v eno vrsto s trpečim ljudstvom ter se borili za njegovo rešitev in obstanek zlasti proti našim listom. Razpust kominterne je tej gonji dal nove hrane. Zdej mora biti vse pozabljeno, vse odpuščenosti po razpustu kominterne ni več stotin in stotin požganih domov, ni več tisoč in tisoč oropanih domov, ni več tistih 2000 grobov, kjer čakajo pravice poklane in mučene žrtve slovenskega komunizma, ni več oskrnutih in porušenih cerkva, ni več mučencev za vero, o katerih svetostni dokazi. Idealizem in »pomanjkanje dokazov« pri kakem Mikužu je tem ljudem več kakor mučeniška smrt 17 duhovnikov-sobratov! Zaradi strasne zaverovanosti v svoj prav ti ljudje — naj pripadajo temu ali onemu stanu in sloju — zvestavo greše zoper največjo zapoved — zapoved ljubezni do svojega trpečega ljudstva. Poleg tega bi se mu še radi vsilili za vodnike. Naj le poskušajo! Pri ljudstvu čaka zavezništvo, zagovornike in reševalce zločincev ista usoda kakor zločince, o katerih dobivamo vsak dan neizpodbitne dokaze, da se niso izprijemili, tudi po uradnem razpustu svoje centrale v Moskvi ne. Naj navedemo najnovejši dokaz:

V noči od 27. na 28. maja, to je na predvečer velikih splošnih pobožnosti v Ljubljani in po vseh naših krajih, so komunisti, ki so zlasti na Notranjskem silovito agitirali proti udeležbi pri teh verskih prireditvah, zažgali cerkev Sv. Duha nad Planino pri Rakeku. Slovenski komunisti skušajo zdaj povsod izpolnjevati navodilo, ki ga je kominterna nekaj časa pred razpustom poslala glede nadaljnjega delovanja vsem komunističnim strankam v Evropi, tudi slovenski. Navodilo pravi, naj se komunisti zdaj potaje, se skušajo vrniti v organizirane nasprotne, zlasti katoliške vrste, ter jih s pomočjo omahljivcev, koristolovcev, skratka sredinarjev, razkrajajo in razbijajo.

S pomočjo najrazličnejših podlih načinov, kakor je tega sposobna samo njihova nemoralna taktika, so komunisti pripravili in izvedli tudi požig cerkve Sv. Duha. Požgane stene in zvonik žalostno štrlijo nad Planino. Daleč na okoli, celo z oddaljene železniške proge, je videti ta žalostni dokument komunističnega »nacionalnega« in »verskega« delovanja.

Spet ena slovenska cerkev požgana, nova vrsta družin nesrečnih — to so znamenja »spreobrnitve« slovenskih komunističnih razbojnikov. Zagovorniki so lahko zadovoljni!

Začasna ustavitel »Domoljuba«

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino

na osnovi dekreta z zakonsko močjo z dne 3. maja 1941-XXI, izpremenjenega v zakon dne 27. aprila 1943-XXI, št. 385,

po ugotovitvi, da je tednik »Domoljub«, izhajajoč v Ljubljani, v št. 21. 26. maja 1943-XXI, na četrti strani priobčil članek, ki vsebuje neumestna razglabljanja, ki bi lahko imela učinek potrtosti na javno mnenje;

in ker je treba zaradi tega proti omenjenemu tedniku uporabiti primerno sankcijo,

odreja:

Proti tedniku »Domoljub« se uporabi ukrep začasne ustavitve izhajanja za dobo dveh tednov od 10. junija dalje.

Nameščencem osebju se bodo morali tudi med ustavitvijo plačevati običajni premiki.

Kvestor je pooblaščen, da izvrši pričujoči odlok, ki bo objavljen v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, 5. junija 1943-XXI.

Visoki komisar

za Ljubljansko pokrajino

Emilio Grazioli.

Zamenjava osebnih izkaznic

Za zamenjavo osebnih izkaznic po uredbi Vis. komisariata oo v ljubljanski občini poslovalo pet poslovalnic, ki bodo sprejemale prošnje in izdajale nove izkaznice, in sicer:

I. Poslovalnica v Beethovnovi ulici št. 7, pritličje, za mestne okoliše, ki leže severno od Rožnika in Tivolija ter proge Rakek — Zalog do Smarinske ceste (Šiška, Dravlje, Bežigrad, svetokriški okraj, Koseze, Dolnice, Zapuže, Podutik, Glince).

II. Poslovalnica v Turjaški palači — Gosposka ulica št. 15, pritličje, za mestne okoliše, ki leže med Rožnikom, Tivolijem in Ljubljano do Subičeve ulice in njenega podaljška do Ljubljane (Gradišče, Krakovo, Trnovo, Murje, Mestni log, Rožna dolina, Vič, Glince, Brdo).

III. Poslovalnica na magistratu, Mestni trg 2/II, za mestne okoliše med Subičevo ulico in njenim podaljškom do Ljubljane ter ob Ljubljani navzgor na eni strani ter Resljevo cesto, Kopitarjevo, Streliško ulico in Golovcem na drugi strani (novo mestno središče, staro mesto, Prule, Galjevica, Dolenska in Izanska cesta, Barje, Crna vas).

IV. Poslovalnica na Ambroževem trgu 7, pritličje, za mestne okoliše vzhodno od črte Golovec, Streliška in Kopitarjeva ulica, Resljeva cesta, kolodvor, Smartinska cesta (Sempeter, Vodmat, Zelena jama, Moste, Poljane, Kodeljevo, Stepanja vas).

V. Poslovalnica na magistratu, Mestni trg 2/I, soba št. 37, za vse nujne primere. Nujnost je treba dokazati.

Poslovalnice bodo uradovale od 7. junija dalje, in sicer od 8.30 do 12. ure in od 15. do 17.30 ure.

Mesece junija bodo sprejete le prošnje moških od 15. do 50. leta, t. j. onih, ki izkaznice morajo imeti. Moški, ki imajo že slike, naj prošnje vložijo čimprej, da ne bo ob koncu meseca junija navala. Za osebe, ki niso obvezne imeti osebno izkaznico, bo pričetek poslovanja še objavljen.

Za zamenjavo osebnih izkaznic je potrebno:

1. Izpolniti prošnjo, katere formular dobite v vseh poslovalnicah, prav tako tudi navodila, kako se prošnja izpolni. Priložiti je treba tudi tri enake slike (brez pokrivala), velikosti 4 x 5 cm, na hrblu slik je treba razločno napisati priimek in ime.

2. Predložiti je treba sledeče listine: a) matično listo o rojstvu, poroki itd.; b) listino o poklicu, n. pr. uradnika legitimacija, poslovna knjižica, obrtni list, diploma itd.; c) inozemci dokazilo o tujem državljanstvu.

3. Staro osebno izkaznico mora prinesiti vsak s seboj.

Državni in javni uradi, zavodi in šole bodo vlagali prošnje skupno za svoje uslužbenke oz. gojence na magistratu, soba 44, kjer naj se njih predstavniki zglase zaradi navodil.

Tisti, ki so že vložili prošnje in slike ter še niso dobili osebnih izkaznic, ker občina ni imela tiskovin, naj ne hodijo znova, ker bodo upoštevana že vložene prošnje.

Zamena starih obrtnih listov

Člen 1. Kdor koli izvršuje trgovski, industrijski ali rokodelski obrt po § 3., 23., 32. in 60. zak. o obrti, mora v šestih mesecih od uveljavitve te uredbe vložiti pri pristojnem občnem upravnem oblastvu nekolikovanu prošnjo za zameno starega obrtnega lista, ki ga je priložiti prošnji, z novim, ki naj se izda na obrazcu v italijanskem in slovenskem jeziku.

Oblastvo, kateremu je bil izročen obrtni list s prošnjo za zameno, izda o tem posebno potrdilo, ki ga mora upravičenec shraniti v dokaz, da je zadostil dolžnosti iz prednjega odstavka in da more kasneje dobiti novi obrtni list.

Člen 2. Pristojno oblastvo izda obrtni list iz prednjega člena v novem obrazcu na taksem papirju L. 6. — brez vsakršne druge takse in zagnanije izdajo novega obrtnega lista v obrtnem registru.

Člen 3. Če se prošnja za zameno v predpisanim roku ne vloži, se imetniku obrtnega lista odvzame obrtna pravica.

nec meseca — godilo se je to letos v začetku marca — odpovedala službo z izgovorom, da se ji je ponovila neka stara bolezen. Ze 29. marca je brez slovesa odšla. Zdravniku je bilo to sumljivo. Pogledal je v predal. Denarja ni bilo. Pogledal je po blagu. Ga tudi ni bilo. Ko je prva kuharica odšla, je zdravnik iz previdnosti napravil točno inventuro vsega blaga. Tako je lahko ugotovil, da mu je morala edino le Kristinec odnesti vse blago in denar.

Kristinec je bila na zdravnikovo ovadbo prijeta. Kratko je bilo njeno zaslišanje na kriminalnem oddelku. Ker so bili dokazi proti njej na dlani, se je Kristinec kmalu udala in priznala. Povedala je tudi, da se je nameravala v kratkem poročiti z Bogomirjem. Tudi ta je vse priznal.

Pred malim kazenskim senatom se je čudna zgodba o poroki in tatvini končala tako, da je bila Kristinec zaradi zločina tatvine obsodena na 8 mesecev strogega zaporja, njen zaročenec Bogomir pa zaradi prestopka prikrivanja in potuhe v smislu § 333 kaz. zak. na 3 meseca strogega zaporja in 50 lir denarne kazni eventualno na 3 dni zaporja. Oba poprej še nista bila kaznovana, toda nista bila deležna dobrele pogoje sodbe, ker sta večkrat izvrševala kazniva dejanja.

Poroka — nenavaden vodilni motiv za tatvino

Ljubljanski zdravnik dr. F. je imel smolo. Prva kuharica mu je kradla in odnesla precej raznega blaga. Dobi li je drugo, 29-letno, brhko kuharico Kristinec, doma tam nekje na Dolenskem. Kristinec se je zdravniku vladno predstavila. Pokazala je svojo poselsko knjižico, v kateri je imela zapisano, da je izvrstna kuharica, marljiva, vestna in poštena. Tudi prejšnje službe so jo priporočale kot zanesljivo in varno gospodinjico. Kristinec pa je izvedela, da je prejšnja kuharica zdravniku mnogo odnesla. In padla ji je hudobna misel v glavo. »Kaj, ko bi si prilastila na rovaš prejšnje kuharice kako zdravnikovo blago in denar?« — tako je sama pri sebi modrovala in delala načrta, saj se ima kmalu poročiti z elegantnim trgovskim sodrnikom Bogomirjem, ki je sicer za nekaj mesecev mlajši od nje, toda dober deček. Kristinec je začela izmišljati. Skrivaj je odnesla zdravniku za 10.700 lir raznega blaga za obleko, zlasti dobrega sukna, nekaj litrov olja, nekaj usnja in celo 5000 lir gotovine, ki jo je zdravnik imel spravljeno in zaklenjeno v nekem predalu, toda kuharica je dobila ključ od predala in denar izkaničila. Blago je spravila pri Bogomirjevi sestrji, Bogomir si je dal napraviti iz blaga lepo obleko, dobil pa je od Kristinec, svoje dobre neveste tudi 3000 lir denarja one ukradene vsote.

Kristinec je znala izmakniti, toda v svoji taktiki je bila neprevidna. Zdravniku je za ko-

hanno avuto in Europa un'influenza particolarmente significativa nel campo economico, politico ed artistico. Le fortune e l'ascesa di questa grande stirpe, unica fra i grandi mercanti mondiali del rinascimento, descrive un avvincente ed informatissimo articolo nell'ultimo numero di "Signal" appena uscito. Questo stesso numero del grande illustrato europeo contiene altre interessanti informazioni italiane, nonché argomenti di attualità e di svago nella parola e nell'immagine.

"SIGNAL"

In vendita ovunque L. 3.— | Napredaj povsod po L. 3.—
Per informazioni, numeri di saggio | Na ogled številke brezplačno
Ufficio propaganda abbonamenti "Signal" Milano via Settala 19

Roman o trpljenju, odpovedi in ljubezni

Charles Dickens: »Little Dorrit — Dorritova najmlajša«
v slovenskem prevodu

Pisatelj. — Dickens spada med vrhove angleške in svetovne književnosti vseh časov. Rodil se je l. 1812. kot sin obubožanega mornariškega uslužbenca.

Dickens je že v ranih letih okusil grenkobo življenja. Deset let star je delal v tovarni, kot 15 letni fantiček je bil že v službi v odvetniški pisarni. S 17 letom je začel s časnikarskim uredstvom kot sodni poročevalec. Kot pisarniški uradnik pri odvetniški pisarni je imel dovolj priložnosti seznaniti se z ljudmi vseh vrst, ki se pravdajo. Literarno se je izobraževal sam v Britskem muzeju. V pisanju je imel srečno roko in kmalu se je ves posvetil časnikarski službi. Tenkočutni dar njegovega opazovanja, združen z močjo besednega izraza, je opozoril tedanje vodilne angleške liste na mladega pisatelja. V kratkem se je povzpел do vodilnega novelista in za tem v romanopisca, čigar dela so bila v najširših slojih zelo brana in ki so zaradi svojega umetniškega prikazovanja tedanjih razmer imela odloču-

joč vpliv na spremembo socialnih razmer v Angliji.

V zrelih letih je napisal skoraj vsako leto novo, veliko delo. Pripovedno snov je zajemal iz dna, pa tudi iz vrhov angleške družbe. Pripovedoval je duhovito, sočno in mojstrsko, da je kmalu zaslovel izven meja svoje domovine. Dickens je postal nad vse ugleden književnik ter socialni apostol, ki so ga vabili celo v Ameriko predavati o svojih delih. Pisal je vse do leta 1870, ko je za vse čase odločil pero. Pokopali so ga v Westminsteru v oddelku za pesnike in pisatelje. Cloveštvu je zapustil nad 30 velikih del, katerih eno najlepših, »Dorritova najmlajša«, smo dobili s približno 100 letno zamudo tudi v slovenskem jeziku.

Dvoje oseb je v tej zgodbi, s katerima čustvuje Dickens posebno toplo in globoko. Prva je Dorritova najmlajša, lahko bi rekli tudi najbolj uboga. Na njej leži vsa tragika Dorritove družine, ki jo slika roman. Rodila se je v zaporih, kamor je pahnila usoda njenega očeta in kamor so se

preselili vsi. Oče Dorrit ni bil zločinec, veljal je celo za uglednega gospodara; nesreča, ki se mu je zgodila, je bila v tem, da ni mogel poplačati dolgov. Življenje se razvija za zidovi, kamor se je prostovoljno še preselila družina, da bi očetu lajšala gorje. Mati kmalu umrje, dvoje otrok krene svojo pot, najmlajša pa izgoreva v neopisni skrbi in ljubezni do očeta. Streže mu in ga neguje ter hodi skrivaj šivat, da ga kolikor toliko »stanu primerno« preživlja.

Druga vodilna oseba v prvem delu, ki se imenuje »Uboštvo«, je Arthur. Njegov oče je bil trgovec, poročen z žensko, ki ga je obvladala po neizprososti svoje volje in po prerazčunosti svojega razuma. V njunem nesoglasju je moral priti do ločitve: oče se je preselil na Kitajsko in je tam vodil trgovino, sin pa je ostal do 20. leta pri materi in se pozneje podal k očetu. Stiri desetleten se vrne iz tujine, kjer naletel na hladen sprejem pri hromi materi.

Ko je stal pri očetovi smrtni postelji, se mu je zdelo, ko da bi hotel oče še kaj povedati, kaj napisati, moči pa so mu odpovedale. Slutil je, da bi rad popravil katero krivico, ki jo je storil ljudem pri kopicenju bogastva. Na to je najbrž mislil, ko je vrnil materi dragoceno starinsko

uro in pod poklopцем naznane bisere v obliki N. P., »ne pozabi« Arthurjeva tenkočutnost matere ne zanima in ga hladno in odločno zavrne, ko ga sprašuje po morebitnih neopravičenih krivicah. V stari hiši vpoze matere, kjer je prebil grenko mladost, se Arthur spozna z Dorritovo najmlajšo, ki tja zabaja šivat in kaže eno samo posebnost: zmeraj hoče jesti na samem, da bi odnesla kosilo ali večerjo očetu v ječo.

V »Uradu za zapletanje preprostih zadev« se začne Arthur zanimati za usodo njenega očeta. Kakšen urad je to? Urad za zapletanje preprostih zadev ima približno naslednjo nalogo: če se prikaže mlad, od Boga nadarjen človek, ki bi mogel človeški družbi koristiti z novim občeokristnim izumom, in ki hrepeni samo po udeleževanju, tedaj je naloga tega »častiljivega urada«, da uporabi vse pisane in nepisane postave, da se stvar zapleta, zavlačuje in otežuje. Skratka: Urad za zapletanje preprostih zadev mora poskrbeti, da dotično predrzno bitje ne dobi službe in ne pride do svojega cilja. V tem uradu gospodujeta dva rodova visoke družbe: prvemu je ime Barnacle (Zavora), drugemu pa Stilstalking (Bergla). Razume se, da tudi Arthurja spode, ko si drzne stopiti prednje z vprašanjem: »Rad bi vedel, ali »rad bi zvedel...«

Pisce duhovito biča angleško uradnjakstvo in dlakočepstvo ter neuspešnost uradnih postopkov, ki so v rokah rodov Zavornikov in Berglarjev.

Dorritova najmlajša živi življenje, ki nudi Dickensu priložnost, da ustvarja iz velike galerije močnejših in majhnih ljudi, ki jih opisuje takšne, kakršni so, prave bisere književnosti. Ganljivo nežna je Dorritova v skrbi za svojega očeta. »Zanj bi bila nova bridkost celo, če bi zvedel, da zaslužim nekaj denarja in da Fanny (sestra) zasluži nekaj malega denarja. Tako je v skrbeh za naju, vidite, ko čuti, da je brez moči zaprt tu. Ta dobri, dobri oče!« Ko pride vsa premražena k Arthurju, skriva sramotne čevljičke, ko ji Arthur predlaga, da bi si ogrela noge pri ognju. Tega ne dela, ker bi jo bilo sram, temveč zaradi očeta, da ga ne bi obsojali. Kako ji je težko, ko vidi Arthur njenega očeta samo v trenutkih njegovega ponižanja! Kako je tenkočutna, ko pripoveduje slaboumi varovanki Maggy skrivnostno povest o dobri ženi, ki varuje edino, kar ima: komaj senco v svoji izbi. S to domislitico nam razodene pisatelj, da se je tudi v srcu Dorritove porodila ljubezen. Ljubezen do Arthurja — sanja, podobna senci — ki bo šla v grob z ubogo drobno ženo, o kateri pripoveduje.

(Dalje prih.)

Sodobna protiletalska obramba

Protiletalsko obramba je dobila v tej vojni pomen, ki sega daleč preko tistega, kar si je teorija zamislila in je bilo ob začetku vojne že preizkušeno.

Protiletalska obramba, tako imenovano protiletalsko topništvo, se je na temelju dejanskih izkušenj iz 1. 1939 močno izboljšalo, vendar pa svoji nalogi le ni bilo kos. Vselej rabi, ako se smemo tako izraziti, povrh še podporo iz zraka, to je pomoč lovskih in nočnih lovskih letal.

V zaledju se nahajajo poleg stalnih pritrjenih protiletalskih baterij tudi motorizirane težke in najtežje baterije, ki se premikajo po železnih cestah, pač tam, kamor se sovražnikovi napadi najraje osredotočujejo. Glavni delež in pomen imajo seveda stalne protiletalske baterije, ki so razvrščene okrog važnih mest in industrijskih središč, posebno pa okrog in okrog tovornih. Razvrščene odnosno nakopičene so pa tako, da so sposobne narediti s svojimi izstrelki čim gostejšo zaporo.

O težavah, ki jih mora te vrste topništvo premagovati, podaja zanimive podatke znani nemški vojaški strokovnjak, topniški general Hassl. Med drugim pravi, da je potrebno zelo veliko število izstrelkov, da je sovražno letalo tako zadeto, da trešči na tla. O delovanju topništva pravi general sledeče: Po posebni zvezi z letali so baterije stalno obveščene o stanju v zraku in tako poveljniki baterije vedno ve, ali naj računa s priletom sovražnega letala. Razen tega stoji pri bateriji opazovalec, ki stalno preiskuje ves nebo nad seboj s prostim očesom ali pa s posebnimi optičnimi pripomočki. Čim je zaznal pojav nasprotnega letala, da alarmni znak. Moštvo takoj pohiti k topovom ter mirilnim in naravnalnim aparatom. Može pri dolžinomih po možnosti takoj naravnajo top na bližajoče se letalo in takoj objavijo tudi njegovo oddaljenost. Za zanesljivo merjenje oddaljenosti letala so potrebni izredno umni in spretni ljudje. Ta večina pa se da pridobiti s stalnim urjenjem. Ako bi streljali na to točko, bi vsi strelji padli daleč zadaj za ciljem. Sovražno letalo vendar ne stoji. Ko pa je izstrelki zapustili topovsko cev, njegove smeri ni več mogoče spremeniti. Nasprotnik leti dalje. Kakor mora lovec pri streljanju na zajca vzeti malo večjo razdaljo, tako mora tudi topničar storiti isto, edino s to razliko, da je za topničarja veliko težje, pravilno izbrati to razdaljo. Ako znaša brzina letala 70 m na sekundo, naredi letalo v 15 sekundah pot 1050 metrov, ako pa znaša brzina letala 140 metrov na sekundo, pa prevozi ta čas že 2100 metrov.

V obeh primerih pa mora biti izpopolnjen predpogoj, da leti letalo v ravni smeri. Da bi mogli upoštevati temelje balistike in doseči potrebne podatke o razliki v letu, imajo moderne protiletalske baterije posebne priprave, ki delujejo v tesni zvezi z daljinomeri in predstavljajo izredno zapletene računske stroje, ki delujejo avtomatično. Na temelju oddaljenosti, ki se dobi z daljinomerom, in na osnovi podatkov o smeri letala, se dobi tako potreben podatek za streljanje, kar se potem s posebnimi pripravami prenaša naravnost na top.

Pri nočnih napadih brez umetne svetlobe ni mogoče rabiti nobenih optičnih aparatov, pač pa le prisluškovanje priprave. Toda v trenutku, ko aparat zaznamuje kak zvok, je predmet na nebu že proč, kajti zvok naredi vsako sekundo pot 330 metrov. Ako leti letalo v višini 7000 metrov, potem rabi zvok okrog 20 sekund, da trči ob prisluškovalno napravo. V tem času pa se je letalo od te točke oddaljilo že za 2000 metrov. To razliko pa izenačijo posebne naprave, ki so vdelane v prisluškovalnem — usmerjevalnem aparatu. Točko, na kateri naj bi se tedaj letalo nahajalo, tekoj javijo moštvo pri žarometu in s tem jim olajšajo iskanje letala. Čim ga izsledijo in čim je več žarometov zajelo letalo, potem se moštvo trudi, da ga iz svojih skrajšij več ne izpusti. Tedaj pa začne delovati daljinomer, z njim pa vse ostale naravnalne priprave. Verjetnost, da ravnokar popisani računi drže, je toliko večja, čim točnejše in vestnejše delujejo vsi višji in čim krajši je čas, ki je potreben za dostavo teh ugotovitev, za prižiganje, polnjenje topov in za proženje.

Do nedavnega je bilo zaman in nemogoče vsako dobro merjenje pri streljanju, ako je nasprotnik letal nad oblaki in je od tam brezmiselno in brez načrta odmetaval svoje bombe. Toda sedaj je protiletalsko topništvo premagalo tudi to najtežjo oviro in zna nasprotnika najti in nanj streljati. Vidimo torej, da je streljanje s protiletalskim topom precej teška stvar in da zato ni nič čudnega, ako je zadetkov v prazno več kakor pa zadetkov v polno...

Dančenes zavisi točno delovanje protiletalskega topništva v največji meri od človeka, zato pa je pomot lahko veliko. Najtočnejša šola in vežba, kakor tudi skrajno točno sodelovanje med moštvom je pri teh kompliciranih povojih še veliko važnejše kakor pri kateri koli drugi vrsti oboja.

Vselej v tej vojni si je protiletalsko topništvo vseh držav, posebno pa nemško, zavoljo svojega vsakdanjega urjenja priborilo posebno velike zasluge.

Mnogokrat pa se sliši mnenje, da bi bili uspehi še večji, ako bi mogli poenostaviti delovanje vseh najrazličnejših priprav, ki so predpogoj uspeha zlasti danes, ko brzina letal stalno narašča.

V današnji vojni so velika mesta, važnejša prometna središča, industrijske naprave, pa tudi stanovanjski predeli najpogostejši cilji napadov. Zategadelj je bilo treba povsod povečati število protiletalskih baterij. Ta ukrep je bilo treba spraviti v sklad z zahtevami bojišča. Napočeno bi bilo, ako bi obrambo zaledja prepustili le aktivnim silam, ki so sposobne za bojno uporabo. To ne bi pomenilo le slabitev fronte, pač pa bi s pretiranimi zahtevami za defenzivno fronto močno oslabilo udarno silo napadalnega orožja. Aktivni protiletalski oddelki na domačem bojišču v zaledju so le močna hrbtnica obrambe. Da se pa obramba ojači, pa mora domovina sama poskrbeti za moštva pri topovih in potrebnih napravah. Vojaški rezervni letniki in razni nameščenci se morajo pritegniti k sodelovanju. Na Madžarskem bi lahko pritegnili k temu delu tudi starejše letnike državne mladinske organizacije Levente. Celo ženske bi mogle sodelovati pri obrambi ter bi lahko prevzele službo v pisarnah in telefonskih celicah široko razporejene obveščevalne službe.

K temu je treba pristaviti, da številni civilisti, ki pomagajo pri protiletalski obrambi, opravljajo ta posel zraven svojega vsakdanjega zasebnega dela. Ti ljudje pa morajo biti obdarjeni s posebnimi telesnimi in duhovnimi lastnostmi, posebno pa naostri zanje in za njihov telesni ustroj najtrša preizkušnja tedaj, kadar se letalski alarmi vrste drug za drugim. Vojaška izbrazba je zato predpogoj za uspeh. Ker so v Nemčiji mnenja, da domače prebivalstvo ne sme ostati brezbrambno sprito stalnih sovražnikovih letalskih napadov, so izdali in uveljavili vse potrebne ukrepe, da se prebivalstvu potrebna zaščita tudi da. Mnoge druge države so te ukrepe prevzele in jih s pridom uporabile pri organiziranju svoje lastne protiletalske obrambe. (Pester Lloyd.)

Z Gorenjskega

Lep pogreb koroškega borca v Vrbi ob Vrbskem jezeru. Kapitan v rezervi Tono Gferrer je pred nedavnim umrl zaradi ran, ki jih je dobil na vzhodnem bojišču. Te dni so ga pokopali v rojstnem kraju v Vrbi ob Vrbskem jezeru. Na pogrebu so se od njega poslovili tudi njegovi tovariši-soborci iz koroških bojev v aprilu in maju l. 1919. Gferrer je bil tedaj poveljnik Vrbljanov in se je z njimi udeležil hudih bojev pri S. Jaskar in v Rožni dolini. Ob odprtem grabu je govoril župan Čajner.

Hitlerjevska mladina z Dunaja v Rožni dolini. Pred nedavnim je prišla pevska in igralska skupina hitlerjevske mladine z Dunaja na obisk v Rožno dolino, in sicer v Ledeno in Brnco. Tam je nastopila s pevskimi točkami, ljudskimi plesi in kratkimi igrkami. Skupina je bila prav pristržno sprejeta.

Jeseniško pevsko društvo v Beljaku. Zadnjo soboto v maju je gostovala v Beljaku jeseniška pevška družina. Priredila je zborni koncert v veliki dvorani KdF. Predsednik jeseniškega pevskega društva je župan dr. Klein. Zborovodja pa je R. Ulaga. Zbor ima za spremljavo tudi svoj orkester.

S štajerskega

Mariborčan — štajerski šahovski prvak. Štajerska šahovska zveza je s posebno slovesnostjo priredila deželni turnir, saj so se ga mogli po 25 letih prvič zopet udeležiti Spodostajstajerci. Turnir je bil v Gradu in sta se ga udeležila oba graška mojstra Hans Polzer in Heribert Berghofer, ki je tudi deželni mojster. Iz Maribora sta prišla na turnir Jožef Lešnik in Alfred Kukovec. Vsak igralec je igral z vsakim nasprotnikom po dve partiji, tako da so vsa skupaj vsaki igrali po šest partij. Zmagal je Jožef Lešnik, ki je samo enkrat izgubil proti Berghoferju in dosegel 5 točk. Drugi je bil Berghofer s 4 točkami, zadnji pa Kukovec. Štajerski deželni mojster je postal tako Mariborčan Jožef Lešnik.

O Rimskih Toplicah prinaša poseben članek »Marburger Zeitung«. Casopis prinaša zgodovino zdravilišča in omenja, da se sedaj zdravijo v njem ranjeni z vzhodnega bojišča. Vsega skupaj prebiva v zdravilišču 300 ranjenecov v 200 lepih in prijaznih sobah.

Pred sovražnimi zažigalnimi baloni opozarja »Marburger Zeitung« bralce in pravi, da sovražnik izpušča posebne gumijaste balone rumene barve. Imajo dva do tri metre v premeru. Na mnogih takih balonih so pritrjene žice, drugi imajo steklenice, napolnjene z zažigalnimi tekočinami. Steklenice so velike kakor zelenke za kislino vodo. Te steklenice po določenem času same od sebe odpadajo. Ko se razleže na tleh, povzročajo požare v gozdovih, na njivah in travnikih. V zadnjem času vise na takih balonih tudi vreče z zeleno volno. Te vreče se zažgo s pomočjo elektrike tedaj, ko zadene balon ob drevo ali ob kako zgradbo. Istočasno balon eksplodira. Casopis opozarja, da je treba vedno opozoriti na take balone najbližje orožniške in policijske postaje in da je treba paziti, da se jim ne približajo radovedneži in zlasti ne otroci.

Novo mladinsko vzgajališče na gradu v Zgoranjem Čmureku. Nedeljska »Marburger Zeitung« poroča, da je bil lani in letos preurejen grad v Zg. Čmureku, last Antona Malija, v mladinsko vzgajališče. Letos v marcu se je vselilo vanj že 60 gojencev, kasneje jih bo 80 do 90. Anton Malij je mladinskemu domu dal v uporabo tudi za gradom ležeči gozd in velik travnik kot igrišče. V gradu je bilo treba marsikaj preurediti, posebno mnogo dela pa je dala sodobna oprema. Mladinsko vzgajališče, ki je združeno s šolo, vodi dr. Wilhelm Adam.

87. rojstni dan je praznovala v krogu svoje družine v Silcih pri Sv. Martinu na Pohorju Ivana Pivec, roj. Mühlen. Jubilarnta je mati 10 otrok, od katerih žive še štiri. Ima 15 vnukov, od katerih so štiri na bojiščih. Njeni vnuki pa so jo tudi že razveselili z vsega skupaj 11 pravnuiki.

Smrtna kosa. V Mariboru je umrl 40 letni uradni državni železnice Alojzij Umber, v Gradcu pa 75 letni namestnik v tovarni kopit Remigij Jungling v Sevnici. Na vzhodnem bojišču so padli: grenadir Franc Sprach iz Plutja, grenadir v polku gorških lovcev Jožef Senekovič iz Maribora, pionir Karl Pušnik iz Loke pri Planini pri Sevnici. Okrožni vodja Dorimaster iz Celja objavlja parte za krajevnim kmečkim vodjem Jožefom Ovirkom iz Vranskega in za brambovcem Janezom Bogatajem iz Sv. Jurija ob Taboru, ki sta bila oba umorjena od banditov. Prvi zapušča ženo in tri otroke, drugi pa ženo in pet otrok.

Šport

Razstavo športnih motivov

bodo odprli 12. t. m.

Zdaj se vršijo zadnje priprave za otvoritev razstave športnih motivov, ki bo 12. junija ob 11 dopoldne. Prireditel bo združenja s razstavo odbora za turistično propagando. Za izvirno razstavo vlada med ljubljanskimi prijatelji umetnosti veliko zanimanje. Kakor je že bilo objavljeno, se naprožajo gg. umetniki, naj dostavijo svoja dela 7. ali 8. junija med 10. in 12. uro ali med 16. in 18. uro v Jakopičev paviljon. Na dan otvoritve naj bodo zbrani vsi razstavljalci ob 10.30 v razstavnici dvorani.

Prihodnjo nedeljo ne bo prvenstvenih tekem. Menda pa tudi ta nedelja ne bo minila brez nogometnega sporeda. Pravi, da bomo gledali hitri nogometni turnir. O njem in kako bo z njim pa v eni prihodnjih števil kaj več.

Na lestvici domačih najboljših strelcev v razredu najboljših vodit 7 golih klubskih tovariša od Ljubljane Sandi Lah in pa alleler. Tretji po redu je spet Ljubljanečan Acko, ki je osedel na 5 golih, kolikor jih je do zdaj zabil. Preteklo nedeljo je imel slab dan, kar se streljanja tiče.

Stanje po nedeljski tekmi med Ljubljano in Marsom je naslednje: Ljubljana 8, Hermes 6, Mars 2 in Tobačna tovarna 0 točk.

Tiskarski škrat je vedel v večeršnjem našem listu povedati, da je prvenstveno tekmo med Ljubljano in Marsom sodil g. Kermavner, o katerem pa smo prebricali, da še ni nikdar vodil tekme s piščalko v rokah, vsaj nogometne ne. Sicer pa g. Kermavnerja poznamo kot odličnega telovadca in organizatorja, če je gosp. Škrat mislil na taistega gospoda, kot ga mi ome-

Ljubljana

Koledar

Torek, 8. rožnika: Medard, škof; Kaliopa, mučenica; Klodulf, škof; Viljem, škof.
Sreda, 9. rožnika: Mati milosti božje; Primož in Felician, mučenca.

Obvestila

Na drž. klasični gimnaziji v Ljubljani bodo sprejemni izpiti za I. razred gimnazije (samo za dečke) dne 22. in 23. junija v novem uršulinskem poslopu v Subičevi ulici. Prijave, kolkovane s 6 lirami, je treba vložiti pri ravnateljstvu do 15. t. m. Priložiti jim je rojstni list, pozneje pa še spričevalo 4. razreda ljudske šole. V prošnji je treba tudi povedati, ali želi učenec delati izpit v poletnem (juliskem) ali jesenskem roku.

Obvezno cepljenje proti davici. Cepljenje proti davici se bo nadaljevalo ves ta teden od 7. do 12. t. m. Vsi oni otroci, ki so dobili pred 14 dnevi prvo injekcijo, dobe v tem tednu drugo. K temu cepljenju naj starši pripeljejo tudi vse one otroke, ki so lansko leto dobili dve injekciji, da dobe letos še tretjo. Starše spet opozarjamo, da je cepljenje proti davici obvezno ter da se bo proti vsem, ki so brez utemeljenega vzroka cepljenje opustili, postopalo po kazenskih določbah uredbe o obveznem cepljenju proti davici.

Licitacija zapadlih predmetov bo v soboto, 12. t. m., ob 15 v Mestni zastavljalnici na Poljanski cesti št. 15.

Za stare onemogle Ljubljance v Mestnem zavetišču v Japljevi ulici je podarila tverka Brata Moskovski 250 lir namesto venca na krsto pok. g. Milka Krapeča. Zupanstvo izreka dobrotnič najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranlih.

Razdeljevanje krmil za prašiče. Pokrajinski Preharnjavni zavod obvešča vse rejce prašičev na področju mestne občine Ljubljana, da bo v tekočem tednu delil močna krmila za prašiče. Rejci, ki želijo dobiti krmila, bodo prejeli nakaznice pri Prevodu, oddelek za krmila, Gosposka ul. 12, dvorišče, levo in sicer: 10. t. m. rejci z začetnico A do J; 11. t. m. rejci z začetnico K do P; 12. t. m. rejci z začetnico P do Z.

V pisarni Rdečega križa naj se javijo med uradnimi urami od 8 do 12 naslednji: Svoje interniranke: Bijelič Jelene, Drnovšek Terezije, Zeunje Anita, Pezdire Pepca, Slapar Franc, kapetan Vajs Rudolf, svoji Zenko Ivane, svoji umrlega interniranca Zundra Franca, Jurešič Ivana, Babič Franciška.

Na sporedu koncerta Ljubljanskega tria, ki se bo vršil v petek, 11. junija, ob 7 zvečer v veliki filharmonični dvorani, bomo prvič slišali delo skladatelja Hildebranda Pizzettija, ki je eden najpomembnejših sodobnih italijanskih kompozitov. Rojen je bil leta 1880 v Parmi, kjer je bil njegov oče profesor konservatorija. Posvetil se je popolnoma glasbi, postal l. 1917 ravnatelj konservatorija v Firenzi in od l. 1924 vodi podobni zavod v Milanu. Pizzetti ne deluje samo kot kompozit, temveč je tudi znamenit kritik in eseiist ter odlični pedagog, ki je napisal celo vrsto skladb, med njimi opere, simfonična dela, komorna, skladbe za klavir in zbor. Poleg Pizzettija bomo slišali na tem koncertu še Beethovna in Dvořaka. Člani kvarteta so: violinist Dermelj, čelist Sedlbauer in pianist Lipovšek. Predprodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Matice.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Torek, 8. junija: Zaprtó.
Sreda, 9. junija, ob 18: »Jorijeva hčica. Red Sreda.

Četrtek, 10. junija, ob 18.30: »Stari in mladi. Premiera. Red Premierski.
Petek, 11. junija, ob 15: »Kraj na Betajnovic. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol.
Sobota, 12. junija, ob 18.30: »Jesena. Red B.

Opera:

Torek, 8. junija: Zaprtó.
Sreda, 9. junija, ob 18: »Tiha voda. Opereta. Premiera. Red Premierski.

Četrtek, 10. junija, ob 18: »Vnebovzetje B. D. M. Oratorij. Red Četrtek.
Petek, 11. junija: Zaprtó.
Sobota, 12. junija, ob 18: »Tiha voda. Opereta. Izven. Cene od 28 lir navzdol.

njamo. — Tekmo med Ljubljano in Marsom je sodil g. Vesnaver. Toliko, da bo za vse prav.

20. t. m. bo spet na sporedu domača prvenstvena nogometna tekma med Ljubljano in Hermesom. Prva tekma je končala, kakor se bralci gotovo še spominjajo, s 5:1 za Ljubljano. V drugem razredu pa bo na sporedu tekma med Vičem in Mladiko. O obeh tekmah kaj več, ko bomo bliže navedenemu datumu.

Pri nedeljski kvalifikacijski tekmi med Venezijo in Barijem, kjer je šlo za to, kdo od njiju bo moral v B divizijo, je zmagala premočna Venezija in je svojega nasprotnika odpravila s 3:0. Tako bo moral, razen Ligurije, katere usoda je bila že zapečatena ob koncu prvenstvenega tekmovanja, v drugo divizijo še Bari.

S. S. VAN DINE:

BOGINJA MAŠČEVANJA

KRIMINALNI ROMAN

»E, saj ti ni treba delati te poti po stopnicah. Povem ti kar jaz. Tisti svinčniki so bili znamke »Koh-i-noor.«

»Ah!«
»Ali mar to tako zelo vpliva nate?«
Markham je nekoliko pomislil, preden je odgovoril.
»Ne... po vsem tem svinčnikova znamka ni dokaz, ki bi bil bog ve kako važen, in to toliko manj, ker je vsak lahko prišel v dr. Blissovo delovno sobo.«

»Tolikšna širokogrudnost od strani načelnika Okrožne uprave me res naravnost preseneča.« je dejal Vance.

XI. POGLAVJE

Samovar za kavo

Petek, 13. julija, ob 14.45.

Markham je spet sédel. Preveč je bil osupnjen, da bi se zavedel Vancejeve dobrosrčne posmehljivosti. Zločin nad Kylejem, ki se je v začetku zdel tako enostaven in jasen, je postajal vedno zagonetnejši. Zlobne in strašne stvari so začele prihajati do izraza. In mislim, da je tedaj postalo vsem jasno, da ta zločin ni bil nič drugega kot prvi žalostni prizor globoko zasnovane in zamotane spletke, ne pa samotnožno okrutno dejanje. Celo Heath je končno začel spoznavati skrit pomen navideznih sledov za morilecem, za katere je bil brž pograbil v upanju, da bo vso stvar lahko kaj hitro pojasnil.

»Da,« je pritrtil in sukal svojo cigaro sem in tja med drobnimi ustnicami, »tisti svinčnik res ni nič nenavadnega... Tale

zločin, kakor pravite vi, gospod Vance, postaja nekoliko zamotan. Ničče, kdor ima le glavo na pravem koncu, ne posipa kraja zločina s sledovi, ki bi kazali za njim, če je sam zagrešil zločin.« Z nagrnjenim čelom se je obrnil k Markhamu in dejal: »Kaj pa poročete k tistemu opiju v kavi, gospod načelnik?«
»Vprav zdaj sem na to mislil. Priporočljivo bi bilo takoj poiskati človeka, ki bi bil lahko strelst tisto uspalno sredstvo v dr. Blissovo kavo...«
»Kakšno pa je tvoje mnenje, Vance?«
»Sijajna misel! Vance je zamišljeno kadil. »Silno važno je, da zvemo, kdo je mogel stresti uspalni prašek v Blissovo kavo, zakaj nobenega dvoma ni, da je vprav tisti človek, ki je to storil, tudi Kyleja poslal na drugi svet. Ključ za pojasnitev te spletke je vprav v ugotovitvi, kdo je mogel imeti opravka z ono zloglasno kavo.«

Markham je vstal in odločno velel:
»Gospod narednik, pokličite hišnika. Recite mu, naj gre mimo Blissove delovne sobe tako, da oni, ki so v salonu, ne bodo videli, da je namenjen sem.«

Heath je naglo vstal ter odšel po zavitihi stopnicah. Prestopal je kar tri stopnice naenkrat. Kakšno minuto pozneje je bil že pri vratih Blissove delovne sobe in tiščal pred seboj Brusha. Mož je bil videti preplašen, v obraz nenavadno bled. Stiskal je pesti. Zibajoč se sem in tja se nam je približal, a priklonil se je z nekako prirojenjo brezbrižnostjo ter pokorno čakal na ukaz.
»Sedite in pomirite se, Brush,« je dejal Vance in si prižgal novo smotko. »Veste, ne morem vam ravno očitati, da bi vas bil dogodek preveč ganil... Položaj je zelo mučen... Če se potrudite biti miren, nam boste lahko kaj pomagali... Bodite mirni, vam pravim!«

»Da, gospod.« Mož je sédel na rob stola ter se z rokami prijel za kolena. »Odlično, gospod. A jaz sem tako zbehan. V službi pri gospodu Blissu sem že petnajst let, pa še nikdar...«
»Saj razumem, dobro razumem, zakaj ste tako nemirni,« je

odvrnil Vance in se ljubeznivo nasmešnil. »A stvar postaja vedno bolj jasna. Za vas je to lahko izredna prilika, da razširite svoje polje udejstvovanja. Vi, Brush, nas lahko privedete do ugotovitve resnice o tem krutem dogodku.«

»To upam, gospod.« Videti je bilo, da se je hišnik sprilo nepriljenega Vancejevega vedenja nekoliko pomiril.
»Pripovedujte nam, kako ste zjutraj postregli z zajtrkom.« ga je začel Vance s tihim Markhamovim privoljenjem zasliševati.

»Kje so domači davi pili kavo? Doma ali kje drugod?«
»Spodaj v sobici, ki je nalašč za to.« Brush se je zdaj že popolnoma obvladoval. »V pritrčju na sprednji strani je majhna sobica, ki jo je bila gospa Blissova opremila v egiptovskem slogu. Samo malicala in kosila sta v zgornji sobi.«

»Pa vsa družina skupaj zajtrkuje?«
»Po navadi že, gospod. Vse pokličem ob osmih. Ob pol devetih jim postrežem z zajtrkom.«

»In kdo pride ob tej nemogoči uri?«
»Dr. Bliss, gospa, gospod Salveter in... Hani.«
Hani je privzdignil obrvi, kakor bi se nekoliko začudil.

»Kaj, Hani je skupaj z družino?«

»Ah, ne gospod.« Brush je bil videti zbehan. »Ne razumem dobro njegovega položaja v družini... Ne vem, če razumete, kaj hočem reči. Dr. Bliss je ravnal z njim, kakor da bi bil domač in tudi on kliče gospo kar po imenu... Je pa v nekakem pregradku poleg kuhinje... nikdar ne bi jedel skupaj z menoj ali z Dingle.«

Zadnje besede je spregovoril nekam zamerljivo. Vance ga je skušal potolažiti:

»Upoštevati morate, da Hani že dolga leta služi pri družini gospe Blissove in da je tudi zaupnik egiptovske vlade...«

»No, pa midva z Dingle sva nadvse zadovoljna, da je tako...« se je hotel izogniti Brush pravemu odgovoru.

Tudi Vance je raje stavil drugo vprašanje:

Nemške in angleške izjave o položaju v vojni na morjih

Berlin, 5. junija. s. V izjavi, ki jo je bil predvčeršnjim dal v spodnji zbornici angleški mornariški minister Alexander, je imel namen povedati svetu, da se je Angležem in Amerikancem posrečilo občno popravit položaj v čezmorskih prevozi. S tem v zvezi pravi vojaški sodrnik DNB-ja, da ta britanska izjava nima nič haska, zakaj očitno je bila dana zato, ker je bil malo poprej objavljen razgovor z nemškim velikim admiralom Doenitzem. Z njo so hoteli zabrisati vtis, ki ga je izjava velikega admirala zapustila. Izjave na nemški strani vsebujejo v glavnem ugotovitve, da sta angleška in ameriška trgovska mornarica na vseh morjih nepretrgoma in neusmiljeno napadani, da pomeni število potopitev, ki so jih dosegle Nemčija, Italija in Japonska, zelo aktivno postavljo v primeri z nasprotnikovimi novimi lajdami, in končno, da je vojna na morjih podvržena nihanju med velikimi in majhnimi uspehi. »V

odgovornih krogih nemškega mornariškega poveljstva, tako pravi ta vojaški sodrnik dalje, »ni govor ministra Alexandra vzbudil nič zanimanja, ker je ostal pač brez bistvenih dokazil o dejanskem stanju pomorske vojne.« Ti krogi dalje pripominjajo, da nemški molk sprčo ropotanja nasprotne propagande očitno povzroča v nasprotnikovem taboru posebno mučen položaj. Ob koncu svojih izjav je dal lord Alexander razumeti, da mora Anglija tudi na Atlantskem bojnem torišču računati na »katastrofe in na nevarne čase, ki bodo prinesli še hude izgube.« Nemška admiralieta, končuje vojni sodrnik DNB-ja, »se vzdržuje sleherne razlage. Vsekakor pa iz tega ne smemo sklepati, da si nemško poveljstvo ne bi prizadevalo izpodbiti nasprotnikovih navedb in da je dejansko stanje precej drugačno, kakor pa ga je naslikal lord Alexander.

Poučno ozadje Beneševga potovanja v Ameriko

Zakulisne spletnke moža, ki bi bil rad bodoči vladar Srednje Evrope

V zvezi z Beneševim potovanjem v Ameriko poročajo posebni dopisniki MTL-a iz Lizbone med drugim tole:

V Ameriki se je zadnje čase začela huda gonja proti čehoslovastvu. Nad 60 slovaških organizacij nastopa v tem smislu. Ameriška slovaška gibanja in gonjo proti Benešu zasledujejo v čeških krogih v Londonu z veliko ogorčenostjo, ker je bilo poudarjeno, da je treba češkoslovaško vprašanje postaviti na novo podlago in da je prejšnje stališče treba spremeniti. Beneš je nasproti temu oznanil, da je treba stodoletno vzpostaviti spet prejšnje stanje. Spritno tega je zazijal

globok prepad med češkimi izseljenci v Londonu in Slovaki v Ameriki

V Londonu žive Čehi, ki ne odobravajo Beneševga stališča in njegove politike. Bila so celo že skrivna pogajanja med Stranskym, Ripko in njunimi političnimi voditelji. Na teh razpravah so ostro nastopili proti vzpostavitvi prejšnjega stanja na Češkoslovaškem, a nihče si ni upal očitno nastopiti proti Benešu. Zato vse to kritiziranje ni prišlo v javnost. Beneš pa je bil v zadnjem času prisiljen, spremeniti svoje dosedanje neizprosno stališče. Vzrok za to njegovo popustljivost ni iskati v notranji politiki, pač pa v zunanji. V zadnjem času je bilo namreč mogoče opaziti neko odtujitev med angleško in češko vlado.

Angleški zunanje-politični urad želja češke vlade v Londonu ali sploh ni izpolnil, ali pa vsaj silno nerad. Zelo pogosto se je zgodilo, da se na češke zahteve sploh niso ozirali in so delali, ko da njihove prošnje sploh niso prispele v roke angleške vlade. Istočasno so angleške vojaške oblasti izvajale pritisk na češko vojaško skupino pod vodstvom polkovnika Moravca, naj bi delala na to, da bi češka vlada spremenila svoje trdovratno stališče, da je na vsak način treba vzpostaviti prejšnje stanje. Želeli so, da bi Čehi spremenili svoje mnenje glede bodoče ureditve Srednje Evrope. Moravčeva skupina ima zelo velik vpliv na Beneša. Spritno tega Beneš pri pogajanjih z Moravcem ni kazal več tiste svoje trdovratnosti, kakor pri pogajanjih z drugimi. Slednjič se je Moravec in njegovim pristašem le posrečilo prepričati Beneša, da je treba nekoliko spremeniti zamisli glede nove ureditve srednje Evrope.

V Londonu so se torej začela

pogajanja med raznimi skupinami čeških izseljencev

da bi prišli tako do neke nove oblike, ki naj bi pri novi ureditvi srednje Evrope tvorila temelj. Teh pogajanj so se udeleževali tudi zastopniki radikalne leve, ki je nastopala kot trbilo Sovjetov. Pogajanja so potekala izven češkega državnega sveta, pokazala pa so se med posameznimi zamislami huda protislovja.

Masaryk : Ripka

Pri teh posvetovanjih je Masaryk izrazil mnenje, da razprave v Londonu nimajo nobenega haska, ker da so v Ameriki čisto drugačni misli in da so tam tudi že izdelali točne načrte za novo ureditev. Zato da bi bilo dobro, če bi Beneš osebo šel v Ameriko in se tam natančno seznanil z ameriškim naziranjem in načrti, da bi potem na podlagi tega lahko skoval nove načrte. Masaryk je dejal, da bi bilo dokaj bolj pravilno, če bi Čehi sami objavili svoje nove načrte in nastopili kot tisti, ki so dali pobudo za vse to.

Ripkova skupina je ugovarjala ter izrazila mnenje, da Čehi ne smejo pristati na to, da bi se

po vojni znova vzpostavilo prejšnje stanje. Masarykovo stališče pa je zmoglo in Beneš je izjavil, da je pripravljen še razpravljati o novi ureditvi.

Tedaj pa so

nastopili komunisti

Utemeljevali so pred Benešem, da je rdeča vojska nepremagljiva. In ta utemeljevanja bi na Beneša tudi vplivala, če se medtem ne bi bil v Moskvi odigral škandalozni prizor med obema češkima komunističnima voditeljema Nejedlym in Lauschmannom. Nejedly je poročal o svojih možkovskih doživljajih in o pogajanjih s češkimi komunisti v Moskvi. Češka komunistična skupina naj bi bila po Nejedlyju sporočila Londonu, da češki delavci in kmetje ne čakajo na češke izseljence v Londonu, pač pa na rdečo češkoslovaško vojsko, ki se bori na strani Sovjetov, zakaj njim da more prinesiti svobodo le ta armada.

Lauschmann pa je dejal, da posamezni člani češke vlade v Londonu ne mislijo na to, da bi se kdaj mogli spet vrniti na Češkoslovaško. V zvezi z Benešem so temu češkemu voditelju svetovali, da bi bilo zanj bolje, če se končno veljavno odloči za življenje v izseljenstvu. Kvečjemu to da bi se dalo storiti, da bi Beneša začasno sprejeli za voditelja, dokler delavci s pomočjo rdeče armade ne bi organizirali češkega sovjeta.

To moskovsko poročilo je češke izseljence v Londonu silno vznemirilo. V njem vidijo

polom dosedanje Benešev Sovjetom prijazne politike

ker hočejo češki komunisti imeti na Češkoslovaškem prednost. Beneš je spoznal, da od Sovjetov ne bi dobil tistega, kar si je želel. Izjavil je, da je treba narediti nove načrte, ki bi jih bilo mogoče uresničiti le s pomočjo Amerikancev. Tako je nastala temeljita sprememba, saj je doslej Beneš hotel prepustiti bodočo ureditev Srednje Evrope Sovjetom.

Beneš je

svoje stališče močno spremenil

zlasti v naslednjem: Doslej je vedno poudarjal, da je glede ozemeljskih vprašanj treba zastopati načelo kontinuitete in da ni mogoče glede tega noben kompromis. Zdaj pa je svoje mnenje spremenil, ko je že sprejel načelo, da se je treba pogovoriti o srednjeevropski ali veliki severno-južnosrednjeevropski federaciji in da je pri teh pogajanjih mogoče razpravljati tudi o ozemeljskih vprašanjih. To pa so sprejeli z gotovim pridržkom, ker hoče Beneš pri vprašanju federacije prej razčistiti še vlogo, ki bi jo Čehi v tej federaciji lahko igrali. Vidi se, da je to vprašanje za Čeha v glavnem vprašanje prestiža: Čehi bi za vsako ceno radi dosegli, da bi bil predsednik federacije Beneš.

Kako naj tako dragocen mož potuje, da bo bolj varno

Ko je bilo končno sklenjeno, da Beneš odpotuje v Ameriko, do tega potovanja ni prišlo kar tako lahko, zakaj Beneševi pristaši so izjavljali, da Beneševa oseba pomeni toliko ko obstoj Češkoslovaške. Če bi se mu med potjo kaj zgodilo, bi propadla tudi češkoslovaška država. Več tednov so iskali načina, kako bi Beneš lahko skodostno varno potoval. Veliko čezoceansko letalo je bilo nevarno, potovanje z ladjo pa še nevarnejše. Končno pa, ko je javnost zvedela, da se celo Churchill ni bal potovati s clipperjem, so sklenili, da tudi Beneš dovolijo potovanje z letalom. Tako je slednjič le odpotoval v Ameriko.

Tja je šel z namenom, da se seznani z dejanskim položajem ter potem temu primerno zavzema svoje novo stališče predvsem pa zato, da bi Poljakom izrgal iz rok lovoriko pobude in

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

415.

Ob zori so prišli do Fao nove vile. Tam mu niso osvo-bojenci marali več prikrivati, da bo moral umreti. Zapovedal je torej, naj mu izkopljejo grob, in je legel na tla, da bi lahko vzel mero.

A ob pogledu na izkopano prst ga je spet prevzela groza. Poskušal je smrt odložiti. S potnimi sragami na čelu je zagotavljal, da njegova ura še ni prišla. Potem jih je začel prositi, naj ga rajši sežgo na grmadi. Ves čas pa je ponavljal, kak umetnik da umira zdaj.

Tedaj je prijel Faonov sel z novico, da je senat sklenil, naj cesar umre, kakor je določeno za morilca lastnega očeta, to je, da mu zabodejo v vrat vile, ga sežgo, nato pa vržejo ogorke v Tiberio.

416.

Zdaj je Neron razgrnil plašč na prsih, pogledal v nebo in dejal: »Čas je torej! — Kakšen umetnik umira z menoj!«

Zunaj se je zaslišal topot konjskih kopit in osvobodenci so začeli cesarja priganjati, naj hiti.

morda tudi, da bi dobil zagotovila, da bo on predsednik srednjeevropske federacije.

Po poročilih iz Londona, je Beneš v Ameriki predlagal, naj bi se ne strnile v novo srednjeevropsko federacijo vse tiste države, ki so v preteklosti ostajale. Federacija naj bi pomenila samo ustvaritev zunanjih gospodarskih odnosov, provizorije pa bi bilo treba pripustiti stare državne meje.

Še Masaryk ne verjame v Benešev uspeh

Masaryk je dejal, da nič kaj dosti ne verjame, da bi Beneš s tem sploh kaj dosegel. Če se mu v Ameriki ne posreči uveljaviti omenjenega načela, bo celo prisiljen, pristati še na več, kakor pa je pristal doslej. Masaryk je izjavil, da tudi na te pristanke ne stavlja kakšnega posebnega upanja, ker Amerikanci ugovarjajo vsemu, kar bi spominjalo na preteklost, in ker si Beneševi načrti v nekaterih točkah nasprotujejo.

Beneš se bo

sestal s Hodžo

in ga hoče pridobiti za to, da bi vstopil v češkoslovaško vlado, pravijo. Razgovarjal se bo tudi s Perdierom, Svobodo in Smallom. Beneš da bo izvedel tudi nekatere spremembe v washingtonskem poslanstvu. Verjetno bo imenoval na mesto Hrubana Masaryka za poslanika.

V svoji spomenici pravi Beneš, da bo po vojni povedel v Evropi nastala zmeda, le na Češkem da bo vladal red. Zato naj bi bila Češka središče za novo povojno ureditev, kakršno si on zamišlja. Beneš pravi v svojih spomenicah tudi, da ta osrednja dežela ne bi bila niti kapitalistična, niti komunistična, pač pa da bo ubrala neko srednjo pot. Beneš bo tudi še naprej vztrajal pri tem, da je Češko-slovaška država, ki jo je treba pisati brez pomišljaja v sredi. (»Pester Lloyd«.)

Nove tovarne za izdelavo sintetične gume v Združenih državah bodo veljale državo 130 milijonov dolarjev.

Kolumb odkriva Ameriko

Ko je nastopila noč, so se vsi otočani vrnili na kopno s svojimi čolniki.

Nedelja, 14. oktobra. — »Ko se je zdnilo, sem pripravil oboroženi čoln in čolne naših ladij in odšel delat zemljepisno karto otoka. Plul sem v severno-severozahodno smer, da bi preiskal nasprotno obalo, ki je ležala na vzhodni strani, in da bi obiskal naselja, katerih dve ali tri sem si takoj ogledal. Prebivalci so prihajali na obrežje in tam vzklikali in se zahvaljevali Bogu. Nekateri so mi prinašali vodo, drugi jedila, tretji, ko so videli, da ne mislim stopiti na kopno, pa so se vrgli v vodo in mi prihajali plavaje naproti. Kolikor smo mogli razumeti, so nas vpraševali, ali smo prišli z neba. Nek starec je stopil v moj čoln in z njim vred so še drugi na ves glas pozivali ljudi, moške in ženske, rekoč: Pridite pogledat može, ki so prišli z neba, in prinesite jim jedi in pijačo!«

»Velika tropa moških in žensk je stopila naprej. Sleherni med njimi je prinašal kakšno reč. Vrgli so se na tla, zahvaljevali Boga, stegovali roke proti nebu in nas z gromkim glasom pozivali, naj se izkrcamo, toda jaz nisem hotel k bregu iz strahu pred čermi in plitvinami, ki so obdajale ta otok. Med otokom in čermi je bilo morje globoko, bilo pa je tudi pristanišče, ki bi moglo sprejeti vse krščanske ladje in je imelo precej tesen vhod. In zares sem naletel na plitvine, ko sem prevozil pas čeri, toda morje je bilo mirno kakor voda v kozarcu.«

»Da bi se seznanil z vsem in potem podal točno poročilo

Vašima Veličanstvoma in da bi našel prostor, kjer bi lahko postavil trdnjavo, sem se danes lotil tega posla in zapazil potoke, na katerem je bilo šest hiš in katerega bi z nekaj-dnevnim delom lahko prenašali v otok. Sicer pa ne mislim, da bi bilo potrebno lotiti se tega posla, kajti ta rod je dejansko brez orožja in zelo pohleven, kakor hosta Vaši Veličanstvi lahko ugotovili na šestih izmed njih, katere sem dal prijeti, da jih bom prepeljal v Španijo, jih naučil našega jezika in jih potem povedel nazaj na njihove domove. Če bi pa Vaši Veličanstvi ukazali, najsi bo da jih vse povedem v Španijo ali pa jih obdržim v sužnosti na njihovem lastnem otoku, bi rade volje to storil, kajti s petdesetimi možmi bi jih vse skupaj lahko držali pod oblastjo in bi z njimi naredili vse, kar koli bi hoteli.«

»Dalje sem na polotoku, o katerem sem govoril, opazil vrtove, zasajene z najlepšimi drevesi, kar sem jih sploh kdaj videl, ki so bila zelena in listnata, kakor so v Kastiliji aprila in maja. Opazil sem tudi obilne vodne izvire. Ko sem si natanko ogledal to pristanišče, sem se vrnil na svojo ladjo in razvil jadra. (Sin Ferdinand piše: »Ker so bili mornarji že utrujeni od veslanja in ker je ob vsem, kar je videl, prišel do jasnega spoznanja, da to ni zemlja, katero je iskal, niti nima toliko vrednosti, da bi se na njej izplačalo dalj časa muditi.«) Obplul sem vse te otoke, pa se nisem mogel odločiti, proti kateremu mi bi okrenil krnilo. Domačini, ki sem jih bil vzel s seboj, so mi z znamenji dopovedovali, da je otokov toliko, da jih ni mogoče prešteti. Našteli so mi jih nad sto. Vso pozornost sem posvetil temu, da bi ugotovil, kateri izmed njih je največji in do katerega sem sklenil tudi priti. Ugotovil sem, da leži ta otok 5 milj od San Salvadorja in da tudi ostali niso dosti bolj oddaljeni. Vsi otoki so nizki, brez gričevja, silno rodovitni in zelo obljubeni. Čeprav so ti

ljudje zelo preprosti in dobri, vendar se večkrat otok vojskuje proti otoku.«

Ponedeljek, 15. oktobra. — »Vso noč sem se obočaval in nisem zaplul proti novi zemlji, šele zjutraj sem se podal na pot in zvil skupaj jadra iz bojazni, da se utegnemo ob obrežju razprostriti plitvine. Ker pa je bil ta otok oddaljen dobrih sedem milj in ne le pet in ker je plima zadrževala našo plovbo, nisem mogel pripluti do obrežja prej kakor popoldne. Ugotovil sem, da leži obala nasproti San Salvadorju in se vleče od severa proti jugu v dolžini pet milj, ona druga, ob kateri sem plul, pa se razteza od vzhoda proti zahodu in je dolga nekaj več kakor deset milj. Ker se od tega otoka naprej vleče še drug velik otok proti zahodu, sem zvil skupaj jadra, da bi se pomudil na morju preostali del dneva prav do noči, ker ne bi mogel dospeti do zahodne točke otoka, katerega sem nazval »Spočetje bl. Device Marije«. Ob sončnem zatonu sem se zasedel na imenovani točki, da bi izvedel, ali se tukaj dobi zlato, kajti može, katere sem pobral na San Salvadorju, so mi povedali, da nosijo tukaj ljudje na nogah in rokah obročke iz zlata.«

»Čeprav sem vedel, da utegne biti njihovo pripovedovanje izmišljeno in preračunano na to, da bi dobili priložnost za pobeg, ako bi se mi približali obali, vendar nisem hotel voziti mimo nobenega otoka, ne da bi se izkrcal in jih vzel v posest. Zato sem vrgel sidro in tako sem ostal prav do danes. V ponedeljek zjutraj, ko sem ob rani zori na oboroženem čolnu odplul na obrežje in se tam izkrcal. Prebivalci, katerih je bilo veliko, so bili goli in istega rodu in postave kakor oni s San Salvadorja. Pustili so nas, da smo šli okrog po otoku in nam dali vse, kar smo od njih zahtevali. Ker pa je začel pihati močan veter široko, se nisem hotel predolgo muditi, se zato vkrcal na svoj čoln in se popeljal do ladje.«